

Passend onderwijs

Achtste voortgangsrapportage december 2015

Inleiding

In het afgelopen jaar zijn er stappen gezet om meer kinderen passende onderwijsondersteuning en zorg te bieden. In veel regio's is een beweging op gang gekomen, waardoor het vaker lukt om kinderen een passende plek te bieden. Steeds meer gebeurt dat op een reguliere school. De praktijk in veel samenwerkingsverbanden laat zien dat het lukt om binnen de huidige kaders passend onderwijs te realiseren.

Ouders betrekken in Haarlemmermeer (samenwerkingsverband po)

In het schooljaar 2014-2015 zijn ambulante begeleiders uit het speciaal onderwijs (so) in de Haarlemmermeer ondergebracht in het Brugteam passend onderwijs. Het doel van het Brugteam is om ouders meer dan voorheen te betrekken bij problemen in de klas. In deze functie zijn de voormalig ambulante begeleiders minder de deskundigen, maar benutten zij de aanwezige kennis en kunde in de driehoek ouders-leerkracht-kind om oplossingen te zoeken. De waardering voor het werk van het team is groot bij ouders als bij leerkrachten. Zo zegt een ouder: *"Thuis is heel goed te merken dat de inzet van school effect heeft. Het gedrag [van mijn kind] is stukken beter"*.

Er zijn echter grote verschillen tussen scholen en samenwerkingsverbanden. Nog niet alle scholen en samenwerkingsverbanden nemen hun verantwoordelijkheid en benutten altijd de ruimte die het wettelijke kader biedt. Daarom worden ouders, scholen en samenwerkingsverbanden nader geïnformeerd over wat zorgplicht betekent en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Scholen en samenwerkingsverbanden die zich onttrekken aan die verantwoordelijkheid worden hierop aangesproken door de inspectie.¹

Passend onderwijs krijgt vorm op school, in de klas. Scholen moeten daarbij het onderwijsaanbod afstemmen op de behoeftes en capaciteiten van de leerling. Door de samenwerking tussen het regulier onderwijs en het speciaal onderwijs kan de expertise van het speciaal onderwijs worden ingezet. Hierdoor kunnen meer kinderen een passende plek thuis nabij krijgen. Voor kinderen die tijdelijk of gedeeltelijk niet naar school kunnen, worden nieuwe vormen van maatwerk mogelijk om ook deze kinderen een passend aanbod te bieden.

Hoofdstuk 1 gaat in op deze mogelijkheden om maatwerk te bieden, zoals ook beschreven in de brief over 'onderwijs op een andere locatie' aan de Tweede Kamer.² Daarnaast wordt ingegaan op oplossingen voor die situaties waar het vinden van een passende plek niet vanzelf gaat. Voor kinderen en jongeren met een complexe onderwijs-zorgvraag die thuiszitten, stellen de staatssecretarissen van OCW en VWS gezamenlijk een Interventieteam Onderwijs en Zorg in, om ook deze leerlingen een passende plek te bieden.

Hoofdstuk 2 gaat in op leerlingen die ondersteuning vanuit de zorg nodig hebben. Hier worden de aanvragen van de regeling voor bijzondere bekostiging beschreven, die is ingesteld voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking. Hoofdstuk 3 behandelt de overige toezeggingen aan de Tweede Kamer. Hier komt ook de voortgang van de invlechting van het (voortgezet) speciaal onderwijs aan bod. Hoofdstuk 4 geeft tot slot een overzicht van passend onderwijs in het mbo.

Deze voortgangsrapportage is onder meer gebaseerd op informatie van accountmanagers passend onderwijs en de inspectie. In het voorjaar van 2016 is het eerste deel van de evaluatie passend onderwijs van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) gereed. Deze evaluatie geeft een tussenstand van hoe passend onderwijs in zijn geheel zich heeft ontwikkeld. In de volgende voortgangsrapportage wordt over de resultaten gerapporteerd.

Dit najaar hebben de gemeenten opgave gedaan van het ongeoorloofd schoolverzuim en de vijstellingen over het schooljaar 2014-2015, bij de leerplichttelling die op grond van artikel 25 van

¹ Kamerstuk 31497-177, 25 september 2015

² Kamerstuk 31135-58, 18 november 2015

de Leerplichtwet jaarlijks wordt uitgevoerd. De Tweede Kamer ontvangt deze gegevens begin 2016.

1. Ieder kind een passende plek in het onderwijs

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige stand van zaken van de uitvoering van passend onderwijs. Er worden voorbeelden beschreven van werkwijzen en oplossingen die binnen passend onderwijs zijn ontwikkeld. Daarnaast worden, in aanvulling op de hierboven genoemde brief van september, extra acties beschreven. Zo wordt een Interventieteam Onderwijs en Zorg ingesteld om complexe onderwijs-zorg situaties op te lossen van jongeren al heel lang thuiszitten.

1.1 Aanmelden en zorgplicht

Alle kinderen hebben recht op een passende plek in het onderwijs. Het vinden van een passende plek start bij de schriftelijke aanmelding door ouders bij de school van hun keuze. Wanneer zij verwachten dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft, geven zij dat aan bij de aanmelding. De aanmelding activeert de zorgplicht. Dat betekent dat de school een passend aanbod moet doen voor het kind. Het is daarom noodzakelijk dat ouders hun kind schriftelijk aanmelden.

De inspectie constateert dat ouders niet altijd voldoende zijn geïnformeerd over passend onderwijs. Zoals in de eerder genoemde brief van 25 september jongstleden staat, wordt daarom extra aandacht besteed aan de informatievoorziening aan ouders en over de ruimte die de nieuwe kaders voor onderwijs bieden. Om samenwerkingsverbanden te helpen ouders beter te informeren over onder andere het belang van schriftelijk aanmelden, heeft de ouderorganisatie Ouders & Onderwijs een informatietoets ontwikkeld, conform de toezegging uit het algemeen overleg van 30 juni jongstleden. Met de informatietoets kan worden nagegaan of de informatie die samenwerkingsverbanden op hun website hebben staan, ouders voldoende houvast geeft over de mogelijkheden in de regio en hun rechten en plichten daarbij. De informatietoets is beschikbaar via de website van Ouders & Onderwijs en via www.passendonderwijs.nl.

De school waar het kind schriftelijk is aangemeld, moet een passende plek bieden. Op de eigen school of, indien zij zelf geen passende plek kunnen bieden, in overleg met de ouders op een andere school die het onderwijs en de benodigde ondersteuning wel kan bieden. Scholen die de zorgplicht ontwijken of negeren, worden door de inspectie hierop aangesproken. Hiervoor heeft de inspectie concrete signalen nodig om te weten welke scholen zij moet aanspreken. Als ouders de indruk hebben dat de school de zorgplicht ontwijkt, omdat werd geadviseerd om niet schriftelijk aan te melden of wanneer de school de zorgplicht negeert (geen aanbod doet), kunnen zij dat bij de inspectie melden. Inmiddels heeft de inspectie enkele signalen ontvangen. Naar aanleiding van elk signaal wordt contact opgenomen met de betrokken school. De school moet dan alsnog een passende plek voor het kind bieden.

Meer mogelijkheden voor onderwijs op een andere locatie dan de school

Sommige leerlingen kunnen vanwege psychische of lichamelijke redenen tijdelijk of gedeeltelijk niet naar school. Dit geldt bijvoorbeeld voor kinderen die op school te veel prikkels krijgen zodat zij aan leren niet toekomen, of kinderen van wie de lichamelijke gesteldheid het niet toelaat dat zij uren achtereen op een stoel zitten. Als voor deze kinderen geen maatwerk wordt geboden, bestaat het risico dat zij volledig uitvallen uit het onderwijs, terwijl zij wel tot leren in staat zijn. Om dit te voorkomen, worden nieuwe vormen van maatwerk ontwikkeld zoals beschreven in de brief aan de Tweede Kamer van 18 november jongstleden.³ Hierin staat dat het uitgangspunt is en blijft dat kinderen zoveel mogelijk een volledig programma op school volgen. Voor kinderen die dat (tijdelijk) niet volledig kunnen, wordt ruimte geboden om een deel van het programma elders te volgen, onder verantwoordelijkheid van de school. In de brief over 'onderwijs op een andere locatie' wordt uitgebreid ingegaan op de nieuwe mogelijkheden hiervoor. In het kort behelzen deze dat voor de korte termijn reguliere scholen, samenwerkingsverbanden en leerplichtambtenaren worden gewezen op de mogelijkheden die de Leerplichtwet nu al biedt voor zieke leerlingen, die

³ Kamerstuk 31135-58, 18 november 2015

zijn vrijgesteld van geregeld schoolbezoek. Voor de langere termijn worden de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) aangepast om, net als in het speciaal onderwijs (in de WEC) al geregeld is, afwijking van de voorgeschreven onderwijstijd beter mogelijk te maken. Indien geen enkele bekostigde school een passende plek kan bieden, wordt het in zeer uitzonderlijke situaties mogelijk om onderwijs bij een particuliere aanbieder te volgen. Ook daarvoor is eerst een wetswijziging nodig. Met deze mogelijkheden ontstaan er nieuwe alternatieven voor kinderen die nu nog thuis zitten of voor wie dat dreigt.

1.2 Als het vinden van een passende plek niet vanzelf gaat

Het overgrote deel van de kinderen vindt zonder problemen een passende plek in het onderwijs, maar het lukt helaas niet altijd om snel een passende plek te realiseren. Dit kan gebeuren als de school en de ouders er onderling niet uitkomen of omdat er ook zorg nodig is. In dergelijke gevallen is er ondersteuning beschikbaar om alsnog tot een passende plek te komen.

Onderwijsconsulenten

Onderwijsconsulenten kunnen ouders en scholen ondersteunen bij het bieden van een passend onderwijsaanbod, als zij er samen niet uitkomen. In dit schooljaar zijn er tot op heden 325 aanvragen gedaan bij de onderwijsconsulenten (tegen 303 in 2014 en 382 in 2013).

De verwachting dat er door de invoering van passend onderwijs meer aanvragen bij de onderwijsconsulenten zouden binnen komen, is niet uitgekomen. Dit komt mede doordat de onderwijsconsulenten met de invoering van passend onderwijs een duidelijk aanspreekpunt in de regio hebben gekregen. Onderwijsconsulenten verwijzen bij de intake waar nodig naar samenwerkingsverbanden, die daarna de kwestie in een groot deel van de gevallen zelf oppakken.

Voorbeeld aanpak onderwijsconsulenten

Een leerling zat al bijna een jaar thuis, al stond hij wel nog ingeschreven op een school voor voortgezet speciaal onderwijs (vso). Daar mocht hij vanwege zijn gedrag niet meer komen. Na tussenkomst van het samenwerkingsverband is hij verwezen naar een centrum voor dagbesteding in de regio. Ouders waren het niet eens met deze oplossing, omdat zij hun zoon leerbaar achtten. Het lukte hen echter zelf ook niet om een passende onderwijsplek te vinden.

De onderwijsconsulent heeft een aantal gesprekken gevoerd met de ouders, het samenwerkingsverband en een vso-school die de leerling mogelijk wel een passend aanbod zou kunnen bieden. Uitkomst van de gesprekken was dat de leerling kon starten op deze vso-school in een speciale klas waarin extra zorg kan worden ingezet.

Vanwege privacy worden namen niet weergegeven.

In de afgelopen 5 jaar neemt, binnen het gelijk gebleven totaal aantal aanvragen, het aantal casussen uit het po geleidelijk toe van ongeveer 30 procent naar 40 procent. Dit geldt ook voor het aantal casussen dat thuiszittende leerlingen betreft: dit jaar is dat ongeveer 45 procent. Volgens de onderwijsconsulenten komt dit doordat er meer aandacht uitgaat naar thuiszittende jongeren, waardoor dit minder geaccepteerd wordt. In plaats van het nogmaals zelf te proberen, wordt sneller een onderwijsconsulenten betrokken.

Er komen vaker nieuwe vragen over onderwijs op een instelling voor cluster 1 en 2. Zo worden er bijvoorbeeld vragen gesteld over de gevolgen van een afwijzing van een cluster 1 of 2-instelling. Binnen cluster 1 en 2 geldt geen zorgplicht wanneer een leerling niet toegelaten wordt op de instelling, maar een inspanningsverplichting. Als het samenwerkingsverband de verantwoordelijkheid voor deze leerling niet overneemt, bestaat het risico dat de leerling thuis komt te zitten. Ook in deze gevallen adviseren de onderwijsconsulenten in het gesprek tussen samenwerkingsverband, school en ouders.

Onderwijszorgconsulenten

Per 1 augustus van dit jaar zijn er ook onderwijszorgconsulenten. Ouders, scholen en zorgaanbieders kunnen kosteloos een beroep doen op een onderwijszorgconsulent. Dit is een onafhankelijke deskundige die kan adviseren over de organisatie en bekostiging van een onderwijszorgarrangement. Ook kan de onderwijszorgconsulent partijen ondersteunen bij het voeren van het gesprek over een goede invulling van onderwijs(ondersteuning) en zorg voor een kind in schooltijd. In de afgelopen maanden is bekendheid gegeven aan deze nieuwe voorziening via onder andere social media, de nieuwsbrief passend onderwijs, gesprekken met de zorgpartners en verschillende onderwijsorganisaties.

In lijn met de motie van het lid Straus c.s., wordt in deze voortgangsrapportage ook gerapporteerd over de ervaringen van de onderwijszorgconsulenten.⁴ Er zijn inmiddels 10 onderwijszorgconsulenten aangesteld. Zij hebben in de periode van 1 augustus tot 1 december 2015 45 casussen in behandeling genomen. De casussen betroffen in 17 gevallen knelpunten in de combinatie onderwijs en Wet langdurige zorg (Wlz), in 7 gevallen onderwijs en Zorgverzekeringswet (Zvw), in 10 gevallen onderwijs en Jeugdwet en bij één casus ging het om de invulling van een arrangement met zowel onderwijs, begeleiding van de Jeugdwet en verpleging vanuit de zorgverzekeraar. Bij de overige casussen gaat het om de vraag welke zorgindicatie een kind nodig heeft of verwijzen de verschillende zorgklokken naar elkaar. Het gaat dan meestal om de vraag of een indicatie van hetzij Zvw hetzij Jeugdwet zou moeten zijn, of een keuze tussen Wlz of Jeugdwet. Van de onderwijszorg-casussen zijn er nu tien afgesloten. De oplossingen zijn gevonden in verruiming van het budget (in 7 gevallen) of het slimmer inzetten van het bestaande budget (in 2 gevallen). Een casus is in verband met een operatie van de leerling afgebroken.

Advies onderwijszorgconsulent

Een so-school liep vast in de organisatie van zorg voor een leerling met een ernstig meervoudige beperking, die permanent toezicht en begeleiding nodig heeft. Ondanks het zorgbudget van de leerling en de aanvullende bijzondere bekostiging die de school voor deze leerling ontving, kregen ouder en school de benodigde begeleiding in schooltijd niet goed geregeld.

De onderwijszorgconsulent hielp bij het organiseren van een passend onderwijszorgarrangement. Er bleek al een verruiming van de zorgindicatie te hebben plaatsgevonden. Na overleg met de ouders en de school is met de ouders afgesproken dat zij vanuit hun persoonsgebonden budget ook wat zorg op school inzetten. Ouders en school hebben vervolgens beiden met dezelfde zorgaanbieder een contract gesloten en beiden budget hiervoor beschikbaar gesteld.

Onderwijszorgconsulenten merken dat er bij alle betrokkenen veel bereidheid is om mee te werken aan een oplossing. Wel is er bij partijen vaak nog weinig bekend over de mogelijkheden om een onderwijszorgarrangement vorm te geven en te bekostigen. Goede uitleg van de onderwijszorgconsulent en onderbouwing van een verzoek helpt om de betrokkenen te ondersteunen bij de besluitvorming. In een enkel geval komt een oplossing moeilijk tot stand omdat er nog onduidelijkheid is over de passende zorgindicatie, of omdat de zorgvraag in schooltijd nog beter moet worden onderzocht. Tenslotte is het ook voor ouders soms een ingewikkeld traject: bij hen ligt de verantwoordelijkheid om een zorgindicatie aan te vragen voor hun kind, maar zij kunnen de vertaalslag van zorgbehoefte naar indicatie niet altijd maken. In andere gevallen onderbouwt de school de zorgbehoefte onvoldoende, waardoor ouders dit richting de zorg niet hard kunnen maken.

Doorzettingsmacht

Als het niet lukt om samen een passende plek te vinden, is de ultieme mogelijkheid om doorzettingsmacht in te zetten. Samenwerkingsverbanden worden gestimuleerd om in regionaal

⁴ Kamerstuk 31497-159, 3 april 2015

overleg met gemeenten (leerplicht) afspraken te maken over wie in de positie is om door te pakken en een oplossing te forceren als er in de reguliere procedure geen uitkomst gevonden is. Eerder heeft al 60 procent van de samenwerkingsverbanden aangegeven een vorm van doorzettingmacht georganiseerd te hebben. In sommige samenwerkingsverbanden worden ook afspraken gemaakt om al eerder in te kunnen grijpen. In de regio Den Haag wordt aan elke leerling die dreigt uit te vallen een adviseur gekoppeld, die samen met de betrokkenen op zoek gaat naar een passende oplossing.

Samenwerking in Rotterdam 'doorzettingmacht'

De Taskforce Thuiszitters is een gezamenlijk initiatief van de gemeente Rotterdam en de samenwerkingsverbanden po en vo in die regio. De opdracht van de Taskforce is om het aantal thuiszittende leerlingen (absoluut verzuim en thuiszitters) en de duur van het thuiszitten in de komende jaren terug te brengen met 75 procent. De Taskforce bestaat uit vertegenwoordigers van scholen, jeugdhulp en gemeente die samenwerken om thuiszittende leerlingen zo snel mogelijk weer naar onderwijs te leiden. De samenwerkingsverbanden kunnen bij deze Taskforce thuiszittende leerlingen aanmelden voor wie geen oplossing in zicht is. De Rotterdamse schoolbesturen hebben de samenwerkingsverbanden een mandaat met zogenoemde 'doorzettingmacht' gegeven. Dat betekent dat de Taskforce, als laatste redmiddel, een bindende beslissing kan nemen op welke school een thuiszittende leerling moet worden geplaatst.

1.3 Landelijke geschillencommissie passend onderwijs

Wanneer ouders en school er ook met de hulp van een onderwijs(zorg)consulent niet uitkomen, kunnen ouders een oordeel vragen aan de tijdelijke, landelijke geschillencommissie passend onderwijs (hierna: geschillencommissie). Geschillen die voorgelegd worden aan de commissie kunnen gaan over toelating, verwijdering of het ontwikkelingsperspectief van de leerling. Tussen 1 augustus en 26 november 2015 zijn er 19 zaken voorgelegd aan de geschillencommissie. Hiervan zijn twee zaken ingetrokken: een ter zitting, de andere omdat er inmiddels een passende oplossing gevonden was. In drie zaken is na de hoorzitting inmiddels advies uitgebracht. In twee uitspraken was het oordeel gegrond, een is niet-ontvankelijk verklaard. Voor de resterende 14 zaken is een zitting gepland of al geweest, maar nog geen uitspraak bekend gemaakt. De adviezen volgen binnenkort en worden dan geanonimiseerd gepubliceerd op www.onderwijsgeschillen.nl.

In lijn met de motie van Van Meenen vraagt de geschillencommissie bij elk advies na wat het bevoegd gezag met de uitspraak heeft gedaan.⁵ Bij 20 van de 22 adviezen uit 2014-2015 waar ouders in het gelijk zijn gesteld, heeft het bevoegd gezag het advies ook over genomen. In één geval is dit niet gebeurd, en in één casus is niet gereageerd op de vraag van de commissie. Wanneer het advies niet wordt opgevolgd, vraagt de inspectie hiervan de reden na bij het bevoegd gezag en onderneemt zij indien nodig actie.

Op basis van de ervaringen van de geschillencommissie bij de behandeling van geschillen over passend onderwijs zijn de procedures verfijnd. De commissie constateert inhoudelijk verschillende trends. Allereerst hebben de eerste geschillen tot een aantal aanvullingen in de procedure van de geschillencommissie geleid. Zo nodigt de commissie nu het betreffende samenwerkingsverband standaard uit bij de zitting over een zaak tussen ouders en bevoegd gezag van een school. Deze invulling heeft zowel meerwaarde voor de commissie (informatievoorziening over regionaal beleid) als voor het samenwerkingsverband (informatie over problematiek in de regio) en voor de casus zelf (in sommige gevallen werd het samenwerkingsverband pas bij de zitting voor het eerst betrokken). Verder heeft de geschillencommissie inmiddels als vast beleid dat leerlingen van 12 jaar en ouder in beginsel ook zelf gehoord worden bij aanvang van de zitting. Ook kan in noodgevallen met spoed een uitspraak worden gedaan. De partijen krijgen dan binnen twee werkdagen na de zitting een verkorte uitspraak toegezonden.

⁵ Kamerstuk 31497-131, 3 juli 2014

Ten tweede is het algemene beeld bij de geschillencommissie dat schoolbesturen positief staan tegenover de beoordeling van het geschil, zeker ook omdat daarmee een eind lijkt te kunnen komen aan vaak langlopende kwesties. Schoolbesturen staan over het algemeen open voor de uitleg en interpretatie van de wetgeving passend onderwijs en hebben meermaals aangegeven hun procedures overeenkomstig de adviezen aan te zullen passen.

Als aandachtspunt geeft de geschillencommissie mee dat in regio's waar een schoolmodel wordt gehanteerd en dus de rol van het samenwerkingsverband beleidsarm is ingevuld, het risico bestaat dat scholen bij conflicten over ondersteuning samenwerkingsverbanden minder raadplegen of samenwerkingsverbanden van mening zijn dat deze taak bij scholen zelf ligt.

Verder wordt aandacht gevraagd voor de rol van leerplicht bij thuiszittende leerlingen. In sommige geschillen komt naar voren dat de gemeentelijke afdeling leerplicht langdurig een thuiszitsituatie van een leerling heeft gedoogd. Dit gedogen kan tot effect hebben dat de betreffende school zich minder inspant om huiswerkbegeleiding aan te bieden of een andere school voor de leerling te zoeken. Vaak krijgen dergelijke kwesties als gevolg van inzet uit andere partijen, bijvoorbeeld inzet van het samenwerkingsverband, een nieuwe impuls. Het verdient aanbeveling dat de scholen, samenwerkingsverbanden en de gemeentelijke afdelingen leerplicht ook de kwesties waar voor een leerling al langere tijd geen pasklare oplossing beschikbaar is, actief blijven benaderen.

1.4 Tijdelijk Interventieteam Onderwijs en Zorg voor complexe problematiek

Met de invoering van de nieuwe wetten in onderwijs en zorg, is de basis gelegd om voor alle kinderen passende ondersteuning en zorg te bieden. Er zijn echter vanuit de oude stelsels nog te veel kinderen die om uiteenlopende redenen niet naar school gaan. Dit betekent dat er extra inspanningen nodig zijn om deze, vaak complexe onderwijs- zorg problematiek, op te lossen. OCW en VWS richten daarom samen – als *ultimum remedium* - een tijdelijk Interventieteam Onderwijs en Zorg in om ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren die soms al jaren thuiszitten weer naar school kunnen.

Het interventieteam komt in actie bij problemen rond de plaatsing van kinderen en jongeren op te lossen die (al lang) niet naar school gaan, omdat er geen besluit wordt genomen over de plaatsing op een school, dan wel over wie verantwoordelijk is voor de inzet van zorg op school. Gestart wordt met de kinderen en jongeren die bij de ministeries van OCW en VWS bekend zijn door de eerdere manifestatie Thuiszitters Tellen of door aanmeldingen vanuit de Tweede Kamer. Nieuwe cases kunnen alleen bij het interventieteam worden gemeld indien alle andere stappen zijn doorlopen. Dit gaat dan om het schriftelijk aanmelden, inzet van het samenwerkingsverband en een onderwijszorgconsulent en eventueel geschillencommissie.

Het interventieteam brengt de betrokken partijen in de regio bij elkaar, bespreekt met hen de casus en spreekt partijen indien nodig aan op hun verantwoordelijkheid. Het inhoudelijke uitgangspunt zijn de wettelijke kaders voor onderwijs en zorg en de ruimte die deze bieden. In april wordt een thuiszitterstop georganiseerd om met organisaties die actief zijn rondom het (oplossen van) thuiszittersproblematiek de resultaten te bespreken. Het interventieteam gaat zo snel mogelijk na de jaarwisseling van start en zal in eerste instantie tot oktober 2016 doorlopen.

1.5 Stand van zaken samenwerkingsverbanden

Doel van passend onderwijs is om alle kinderen en jongeren een passende plek te bieden in het onderwijs, indien nodig met extra ondersteuning. Om alle kinderen een passend aanbod te kunnen doen, maken samenwerkingsverband, school en gemeenten afspraken over de samenwerking tussen scholen onderling en met de zorg. Zo wordt voorkomen dat leerlingen uitvallen omdat er voor hen geen passend aanbod is. Als ze toch thuis komen te zitten, zijn alle inspanningen erop gericht om hen zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen drie maanden terug te begeleiden naar school.

In het eerste jaar na de invoering van de wetgeving passend onderwijs en de veranderingen in de zorg is er veel in gang gezet om voor elke kind een passende plek te realiseren. Er is hard gewerkt

om de vertaling van papieren ondersteuningsplannen naar de dagelijkse praktijk te maken en het voorkomen van thuiszitten staat bij vrijwel alle samenwerkingsverbanden hoog op de agenda. Het beleid lijkt echter nog niet overal voldoende uitgewerkt of geïmplementeerd. De inspectie constateert dat nog niet alle samenwerkingsverbanden een actueel beeld hebben van het aantal en soort thuiszitters in de regio. De inspectie spreekt de samenwerkingsverbanden hierop aan.

Maatwerk thuiszittende leerlingen in Noord Kennemerland

Samenwerkingsverband Noord Kennemerland en de RMC regio gemeenten hebben met ondersteuning van Gedragswerk een aanpak ontwikkeld om jongeren die thuiszitten of waar thuiszitten dreigt in beeld te brengen en het gewone schoolleven zo snel mogelijk te herstellen. Nu namen en rugnummers van deze leerlingen bekend zijn, kunnen school en leerplicht in een zo vroeg mogelijk stadium gezamenlijk in actie komen. Een werkagenda is opgesteld om vanuit het samenwerkingsverband scholen actief te ondersteunen in een praktische aanpak en betrokken professionals te voorzien van handelingsadviezen waar nodig. Zo werken onderwijs en gemeenten aan een verdere professionalisering van de aanpak van (potentiële) thuiszittende leerlingen.

Daar waar men elkaar wel weet te vinden ontstaan mooie en (deels) nieuwe vormen van samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulpverlening en zorg. Tegelijkertijd is de ruimte die de nieuwe kaders bieden nog onvoldoende bekend in het onderwijs en de zorg, en wordt deze onvoldoende gebruikt.

De inspectie heeft in het eerste schooljaar passend onderwijs de kwaliteit van alle samenwerkingsverbanden onderzocht en de rapporten van bevindingen van die onderzoeken geplaatst op haar website. De ondersteuningsplannen zijn getoetst aan de wettelijke voorschriften. Bijna alle samenwerkingsverbanden hebben het verzoek gekregen om het ondersteuningsplan op onderdelen aan te passen zodat het voldoet aan de wettelijke voorschriften. Naar mening van de inspectie hebben de samenwerkingsverbanden dit voortvarend opgepakt en voldoen inmiddels bijna alle plannen aan de gestelde eisen.

Naar aanleiding van de onderzoeken vorig jaar heeft de inspectie in de eerste maanden van dit schooljaar met achtentwintig samenwerkingsverbanden voortgangsgesprekken gevoerd, omdat deze samenwerkingsverbanden onvoldoende voortgang hadden geboekt bij de uitwerking van passend onderwijs. Met zes samenwerkingsverbanden zal nog dit jaar een vervolgesprek worden gepland. De overige tweeëntwintig hebben voldoende vooruitgang geboekt en komen daarmee in het reguliere toezicht.

De diversiteit tussen samenwerkingsverbanden is groot. Daar waar samenwerkingsverbanden investeren op een goede onderlinge samenwerking krijgt passend onderwijs sneller vorm. Er vindt meer uitwisseling van expertise plaats en er wordt creatief gezocht naar maatwerk mogelijkheden om alle leerlingen een passend onderwijsprogramma te bieden. Bij samenwerkingsverbanden die kiezen voor een schoolmodel, constateert de inspectie dat naar verhouding minder inhoudelijk regionaal beleid wordt ontwikkeld en veel wordt overgelaten aan de aangesloten schoolbesturen. Of dit negatieve consequenties heeft voor de invulling van passend onderwijs, wordt in de evaluatie van het NRO onderzocht.

Soms spreken samenwerkingsverbanden van belemmeringen door regelgeving bij het ontwerp van arrangementen. Samenwerkingsverbanden en scholen zijn niet altijd volledig bekend met de ruimte die wet- en regelgeving op dit moment biedt. Hierdoor komen nieuwe initiatieven soms niet tot uitvoering. Dit punt is ook naar voren gekomen in de regiogesprekken over de invlechting (zie paragraaf 3.1). Naar aanleiding hiervan is afgesproken om met de raden en met de scholen en samenwerkingsverbanden te onderzoeken waar de belemmeringen zitten en hoe die opgelost kunnen worden. Wanneer niet voldoende maatwerk geboden kan worden, kunnen leerlingen thuis komen te zitten. Op 1 december heeft de inspectie 31 meldingen geregistreerd over thuiszitten. Het betreft zowel oude als nieuwe casussen. Hiervan zijn 14 meldingen naar genoegen afgesloten.

Dit betekent dat het gesprek weer plaats vindt tussen ouders en school of samenwerkingsverband, of dat de leerling een plaats heeft.

In de zesde voortgangsrapportage is aangegeven dat de meeste samenwerkingsverbanden voldoen aan de formele eisen, zoals de bestuurlijke inrichting van het samenwerkingsverband. Een analyse van de statuten levert echter in de meeste gevallen op dat de personen die het toezichthoudend orgaan vormen directe belangen hebben bij het samenwerkingsverband, omdat zij bestuurder zijn van een of meer scholen in het samenwerkingsverband. In sommige gevallen is vastgesteld dat de stemverhoudingen bij de besluitvorming door de toezichthouder zijn gebaseerd op het aantal leerlingen van het bevoegd gezag waarvan de toezichthouder in een andere rol bestuurder is. De inspectie ziet dat samenwerkingsverbanden nu werk maken van een verbetering van het intern toezicht, door de organisatie van het samenwerkingsverband aan te passen en door een toezichtkader op te stellen voor intern toezicht. Deze aandacht voor de inrichting van het intern toezicht is mede door de inspanningen van de sectorraden en de Vereniging van toezichthouders in het onderwijs (VTOI) toegenomen.

Al met al concludeert de inspectie dat samenwerkingsverbanden zich inspannen om hun taken op een goede manier uit te voeren, dat zij komen tot werkbare afspraken, en de met passend onderwijs verkregen ruimte gebruiken binnen de regionale context. Het goed op zetten van de samenwerking en het realiseren van de doelen van passend onderwijs vraagt tijd. De inspectie stelt vast dat samenwerkingsverbanden het goede van eerdere verworvenheden willen behouden en dat samenwerkingsverbanden de tijd nemen voor ontwikkeling en implementatie en besteden aandacht aan organisatie en inhoud. Hierdoor krijgt passend onderwijs vorm, zeker bij de samenwerkingsverbanden die inzetten op de goede onderlinge samenwerking binnen het verband.

1.6 Voorkomen onnodige bureaucratie

Het terugdringen van (onnodige) bureaucratie is één van de doelstellingen van passend onderwijs. Met de wetgeving passend onderwijs is ruimte gekomen om veel (onnodige) bureaucratie te schrappen. Desondanks komen er vooral vanuit scholen in het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) signalen dat zij veel bureaucratie ervaren bij het aanvragen van toelaatbaarheidsverklaringen bij met name de leerlingen die het samenwerkingsverband moet herindiceren. Het gaat vaak om scholen die met veel samenwerkingsverbanden te maken hebben. Dit blijkt ook uit een monitor die Lecso (branchevereniging van het (v)so) heeft uitgevoerd.

In het rapport "Eenmeting ervaren bureaucratie" (dat als bijlage bij de voortgangsrapportage is gevoegd) zijn de resultaten gebundeld van de bureaucratietoets die is uitgevoerd bij scholen en ouders, in antwoord op een motie van de Tweede Kamer. Uit de resultaten komt naar voren dat de algemene lijn wat betreft ervaren bureaucratie vergelijkbaar is met de situatie van voor passend onderwijs. Net als bij de nulmeting, ervaart men de administratieve en overlegtaken rond de extra ondersteuning van leerlingen als behoorlijk tijdrovend, maar ook als nuttig en niet erg ingewikkeld. De administratieve taken vindt men meer tijd kosten dan de overlegtaken. Nieuwe taken rond de leerlingenzorg vindt men relatief ingewikkeld. Net als in de nulmeting valt op dat er grote verschillen zijn tussen respondenten in de ervaren bureaucratie.

Ook blijkt uit het rapport de ervaren doelmatigheid (nut en helderheid van taken en procedures) gelijk is gebleven. De ervaren taakbelasting (tijd en complexiteit van procedures) is echter toegenomen en ook in rechtstreekse vragen geven respondenten aan dat sprake is van een toename van de bureaucratie.

Wat betreft de ervaren bureaucratie bij ouders blijkt er net als bij de nulmeting sprake te zijn van een wisselend maar gemiddeld vrij positief beeld. In vergelijking tot de nulmeting geven ouders aan dat het maken van een handelingsplan/ ontwikkelingsperspectief nu minder tijd kost, net als het invullen van formulieren. Dat laatste is ook minder ingewikkeld geworden. Wel geven ouders aan dat voor de invoering van passend onderwijs vaker rekening werd gehouden met hun wensen, dat zij voldoende ondersteuning kregen bij het verzamelen van gegevens en dat zij voor de invoering informatie kregen over de indicatie. De verschillen tussen de nul- en eenmeting zijn

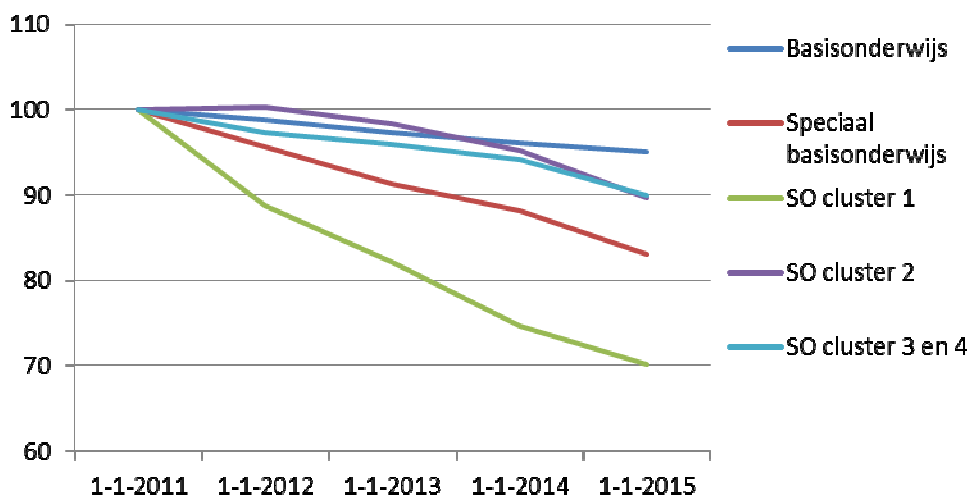
echter lastig te interpreteren, omdat er verschillen zijn in de samenstelling van de groep 'indicatieouders'. Daarnaast blijken er, net als in de nulmeting, grote verschillen te zijn in de ervaren bureaucratie bij ouders.

Ook komende periode wordt extra aandacht besteed aan het terugdringen van (onnodige) bureaucratie, vooral wat betreft het aanvragen van de toelaatbaarheidsverklaringen door de (v)so scholen. Er is een werkgroep ingericht door de sectororganisaties en Lecso, waarin onder meer een aantal samenwerkingsverbanden en scholen voor (v)so deelnemen. Doel is het bedenken van creatieve oplossingen om de bureaucratie van (v)so scholen te verminderen, het stroomlijnen van de aanvraagprocedures en de formulieren die daarbij horen. Volgend jaar zal de ervaren bureaucratie opnieuw worden gemeten.

1.7 Meer leerlingen krijgen een plek in het reguliere onderwijs

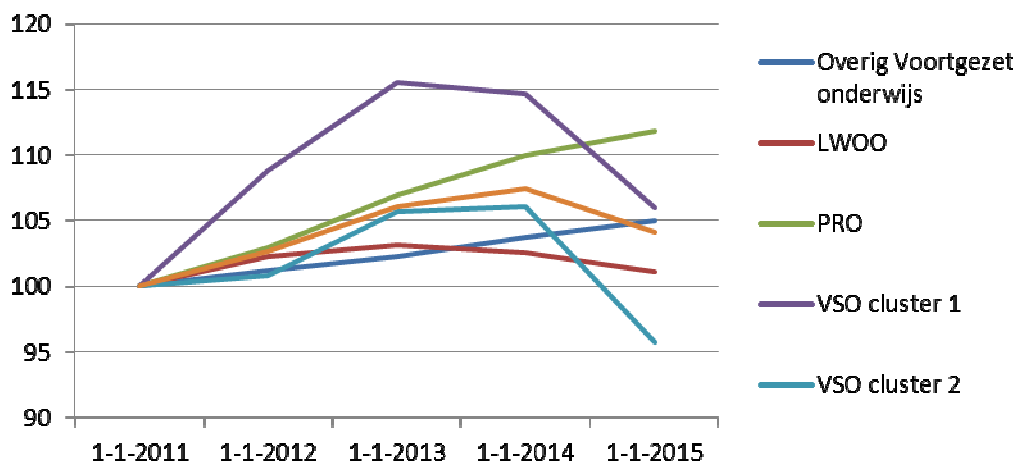
Eén van de doelen van passend onderwijs is dat meer leerlingen een passende plek hebben in het reguliere onderwijs. De eerste analyse van de (voorlopige) stand van de leerlingentelling op 1 oktober laat zien dat er stappen in die richting zijn gezet.⁶ In het speciaal basisonderwijs (sbo) en het so zet de daling van de afgelopen jaren door. Deze daling is groter dan hiervoor (zie figuur 1). In het voortgezet onderwijs zien we ook een daling van zowel de lichte ondersteuning (lwoo en pro) als ook voor het eerst in de zware ondersteuning (vso; zie figuur 2). In het pro geldt dat de daling alleen percentueel is, in absolute aantallen is sprake van een lichte stijging. Lwoo en (v)so dalen zowel in absolute aantallen als percentueel.

Figuur 1. Geïndexeerde aantallen leerlingen in het primair onderwijs

Figuur 2. Geïndexeerde aantallen leerlingen in het voortgezet onderwijs

⁶ Het gaat om een analyse van de stand van de leerlingentelling op 9 november. De scholen hebben nog tot 1 december 2015 om de telling op orde te brengen. In januari 2016 worden de resultaten van de leerlingentelling (stand december 2015) per samenwerkingsverband gepubliceerd op www.passendonderwijs.nl.

Uit de analyse van de daling van het aantal leerlingen in het sbo en het (v)so blijkt dat deze is toe is te schrijven aan een verminderde instroom. Verder blijkt op het niveau van de samenwerkingsverbanden dat er grote verschillen zijn. Er zijn samenwerkingsverbanden waar het aantal leerlingen in het sbo en/of so nog toeneemt en samenwerkingsverbanden waar dit daalt. Deze stijging of daling hangt niet één op één samen met de verevening: zowel samenwerkingsverbanden met een positieve als negatieve verevening laten stijgingen en dalingen zien van het aantal leerlingen in het sbo en/of so.

Samenwerkingsverband Roosendaal PO zet expertise so in regulier onderwijs in

In het samenwerkingsverband Roosendaal PO maken de schoolbesturen onderling afspraken over de inzet van de expertise van het so ten behoeve van de reguliere scholen. Met de invoering van passend onderwijs is hiervoor ruimte gekomen. De inzet van het so bestaat uit een vastgesteld aantal uren van ambulante begeleiding voor leerlingen die met extra ondersteuning deelnemen aan het regulier onderwijs en uit het overdragen van kennis aan leraren in het regulier onderwijs via cursussen op basis van afzonderlijke contracten tussen de reguliere school en de so-school. Hierdoor blijft de expertise van het so beschikbaar voor alle scholen in het samenwerkingsverband. Aanvullend hierop wordt bekeken op welke manier alle kennis en expertise kan worden gebundeld in een expertisecentrum of deze beschikbaar te stellen via een (online) zorgnetwerk.

In het vso is vooral een daling te zien van het aantal leerlingen van achttien jaar en ouder. Of dit te verklaren is doordat samenwerkingsverbanden voor deze leerlingen geen toelaatbaarheidsverklaring meer afgeven, is nog niet te zeggen. Er zijn hierover geen situaties aangemeld bij de geschillencommissie. Bij de inspectie zijn twee situaties gemeld. In een individuele casus is alsnog een plek in het vso geboden. In de tweede situatie ging het over het beleid van een samenwerkingsverband. Daar is afgesproken dat op basis van een inhoudelijke onderbouwing ook voor leerlingen van achttien jaar en ouder een toelaatbaarheidsverklaring kan worden afgegeven. Daarnaast heeft een aantal scholen aangegeven dat meer leerlingen van achttien jaar van school gaan als gevolg van de invoering van de Participatiewet en de beperking van de instroommogelijkheden voor de Wajong. Jongeren die op school zitten komen niet in aanmerking voor de Wajong en ouders moeten voor kinderen vanaf achttien jaar zelf de zorgverzekering gaan regelen en betalen. Dit is aanleiding voor ouders om hun kind vanaf achttien jaar te laten instromen in de dagbesteding.

Verder blijkt uit de analyse dat er minder leerlingen in het (v)so zijn ingeschreven die afkomstig zijn uit een residentiële instelling. Een mogelijke verklaring is dat gemeenten sinds de invoering van onder meer de Jeugdwet verantwoordelijk zijn geworden voor de plaatsing en bekostiging van kinderen in bijna alle residentiële instellingen. Indien gemeenten kiezen voor vormen van ambulante behandeling, daalt ook het aantal leerlingen in het (v)so.

1.8 Inpassing van lwoo en pro op koers

De voorbereidingen om leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs (pro) in te passen in passend onderwijs zijn in volle gang. Dit najaar hebben samenwerkingsverbanden in het vo hun ondersteuningsplannen met lwoo en pro voorgelegd aan de ondersteuningsplanraad. De tweede mijlpaal is dat de samenwerkingsverbanden voor 15 december 2015 hun afgestemde ondersteuningsplannen indienen bij de inspectie. Dat is een wettelijke eis.

Samenwerkingsverbanden geven aan dat ook die mijlpaal haalbaar is. Als samenwerkingsverbanden de afgestemde ondersteuningsplannen niet op 15 december hebben ingediend, zal de inspectie rappelleren en zo nodig herstel vorderen.

Via een opting out lwoo kunnen samenwerkingsverbanden vanaf 1 januari 2016 vooruit lopen op het loslaten van de landelijke criteria, de procedure en de duur van de toewijzing van lwoo.⁷ Op dit moment geeft een derde van de samenwerkingsverbanden aan voor een opting out lwoo te willen kiezen in de aankomende twee jaar. De meeste hiervan geven aan in 2016 te willen starten. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat samenwerkingsverbanden de opting out voornamelijk willen benutten om de ondersteuning meer toe te passen op de behoeften van de leerling door eigen lwoo-criteria vast te stellen of door geen individuele lwoo-leerlingen meer te indiceren, maar de middelen te verdelen over de vmbo-scholen. De samenwerkingsverbanden die voor een opting out lwoo kiezen, worden de aankomende twee jaar ondersteund door het Steunpunt passend onderwijs van de VO-raad. Tevens worden zij gevolgd in een voortgangsonderzoek opting out lwoo door het NRO in het kader van de evaluatie passend onderwijs 2014-2020. Hoeveel samenwerkingsverbanden daadwerkelijk voor opting out kiezen, wordt duidelijk wanneer de samenwerkingsverbanden in december hun aangepaste ondersteuningsplannen bij de inspectie hebben ingediend.

Opting out voor lwoo in De Meierij (samenwerkingsverband vo)

De Meierij heeft gekozen voor opting out voor lwoo, waarbij het samenwerkingsverband geen lwoo-leerlingen indiceert. Dit betekent dat zij per 1 januari 2016 het budget percentueel over de scholen verdelen. In de Meierij hebben alle scholen met vmbo basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg de licentie voor lwoo. Het budget wordt verdeeld over die vmbo scholen aan de hand van een verdeelsleutel die het scholenoverleg jaarlijks vaststelt. Hier zal gefaseerd naartoe gewerkt worden. De scholen verantwoorden jaarlijks de inzet van het budget in het ondersteuningsjaarverslag. Doordat zij niet meer hoeven te indiceren voor lwoo besparen zij in veel gevallen op overbodige toetsen en indiceringswerkzaamheden, zowel binnen school als binnen het samenwerkingsverband. Ook creëren zij zo de mogelijkheid om recht te doen aan de verschillen tussen leerlingen en de bijpassende ondersteuningsbehoefte, ongeacht de didactische leeftijdsequivalent of het IQ.

⁷ Op 1 augustus 2018 worden de landelijke criteria en duur van de toewijzing van lwoo losgelaten.

2. Onderwijs en zorg

Voor het realiseren van passend onderwijs is voor een deel van de kinderen ook ondersteuning vanuit de zorg nodig. In dit hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan. De eerste paragraaf gaat over de regeling bijzondere bekostiging voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking (emb). Vervolgens wordt ingegaan op de samenwerking tussen het onderwijs- en zorgstelsel en de verbinding tussen passend onderwijs en jeugdhulp. Tot slot komen onderwijs aan leerlingen met diabetes en onderwijs aan leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis aan bod.

2.1 Leerlingen met een ernstige meervoudige beperking

Voor de zomer is, na overleg met de Tweede Kamer, een regeling bijzondere bekostiging ingesteld voor emb-leerlingen.⁸ Op basis van deze regeling kunnen (v)so-scholen bijzondere bekostiging aanvragen voor emb-leerlingen die meer zorg nodig hebben dan geboden kan worden op basis van de onderwijsbekostiging.⁹ Met de komst van de landelijke regeling, hoeven (v)so-scholen niet langer bij een groot aantal samenwerkingsverbanden per leerling een verzoek in te dienen voor aanvullende bekostiging. De middelen zijn afkomstig uit het budget van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Daarnaast kan waar nodig aanvullende zorg(bekostiging) worden ingezet uit de Wet langdurige zorg, de Jeugdwet/Wmo en/of de Zorgverzekeringswet.

In september hebben 120 scholen, voor in totaal 3346 emb-leerlingen, bij DUO een aanvraag ingediend op basis van de regeling. DUO heeft de aanvragen beoordeeld. Hieruit bleek dat niet alle leerlingen daadwerkelijk stonden ingeschreven op het (v)so op 1 oktober 2014 en dat niet alle leerlingen een categorie – 3 bekostiging hadden (de hoogste bekostigingscategorie). Voor 2486 leerlingen voldeed de aanvraag aan de gestelde eisen en is bijzondere bekostiging toegekend. De omvang van de bekostiging bedraagt € 2011,26 per leerling.

Het aantal leerlingen waarvoor een aanvraag is ingediend, ligt dichtbij de maximale schatting van het aantal emb-leerlingen die door het ministerie van OCW wordt gebruikt (2.000 tot 2.500 leerlingen). Dit is een hoger aantal dan de schatting door Infinite, op basis van onderzoek bij (v)so-scholen (1225 tot 1500 leerlingen). Omdat er een groot verschil was tussen de schatting uit het onderzoek van Infinite en schattingen van de ministeries van OCW en VWS, is voor de regeling uitgegaan van de hoge schatting. Naast het aantal leerlingen was er een tweede indicator voor de regeling. Dat betrof het bedrag dat de scholen voor de invoering van passend onderwijs ontvingen voor extra zorg uit de OCW-compensatieregeling AWBZ. Dat bleek een bedrag van ca. € 2.000 per leerling te zijn. Dit is toegelicht in de zevende voortgangsrapportage passend onderwijs.¹⁰ De uitvoering van de regeling sluit dus zeer nauw aan bij de inschattingen die van tevoren zijn gemaakt.

De verantwoording van de inzet van de middelen wordt gedaan via het jaarverslag van de school en een bijbehorende accountantsverklaring. Verder zal de inspectie dit schooljaar steekproefsgewijs op de scholen controleren of de leerlingen voor wie een aanvraag is ingediend voldoen aan de gestelde eisen en aan de definitie van emb-leerling. De (uitvoering van de) regeling wordt in het eerste kwartaal van 2016 geëvalueerd in een gesprek met de vertegenwoordigers van de scholen, samenwerkingsverbanden en ouders die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van de regeling.

⁸ Staatscourant 19108, 10 juli 2015

⁹ Het gaat hierbij om leerlingen met een combinatie van een (zeer) ernstige verstandelijke beperking (IQ tot 35), een lichamelijke beperking en bijkomende stoornissen, voor wie naast extra ondersteuning in het onderwijs ook extra zorg nodig is.

¹⁰ Kamerstuk 31497-169, 12 juni 2015

2.2 Samenwerking onderwijs- en zorgstelsel

Mede naar aanleiding van toezeggingen aan de Tweede Kamer hebben de ministeries van OCW en VWS een aantal casussen onderzocht van leerlingen met een onderwijs- en zorgvraag.¹¹ Doel hiervan was om na te gaan of er sprake is van invoeringsproblematiek of dat er problemen zijn op stelselniveau. Er bleek vooral sprake te zijn van invoeringsproblematiek. Betrokken partijen zoeken nog naar hun nieuwe verantwoordelijkheden: wie is waarvoor verantwoordelijk en wie neemt de regie? Zeker als het gaat om zorg op school was niet altijd duidelijk wat een gemeente, een zorgverzekeraar of Wlz-zorgaanbieder kon leveren en wat er vanuit school mogelijk was. Betrokkenen keken en verwezen soms naar elkaar voordat een besluit werd genomen. Dit laat onverlet dat bij de meeste betrokkenen wel de intentie bestond om tot een goede oplossing te komen voor de leerling. In de besproken casussen lijkt de huidige wet- en regelgeving geen belemmering te vormen voor het bieden van regionale oplossingen, zeker wanneer de ruimte gebruikt wordt die de wetten bieden. Dat de ruimte nog niet wordt gebruikt, komt onder meer doordat er nog onduidelijkheid bestaat over het nieuwe zorg- en onderwijssysteem.

Werkwijze analyse casuïstiek

OCW en VWS bespreken sinds de invoering van passend onderwijs en het nieuwe zorgsysteem op regelmatige basis problemen van individuele kinderen die zowel onderwijsondersteuning als zorg nodig hebben. Waar is het misgelopen, waar bestaan onduidelijkheden, waar ligt de oplossing? Door een confrontatie met de praktijk kan worden getoetst of beleid werkt. Resultaten van het casuoverleg kunnen bijvoorbeeld het aanpassen van beleid en/of werkwijze als gevolg hebben, maar ook tot nadere informatievoorziening leiden.

In verschillende regio's vinden ook al casuoverleggen plaats. Gemeenten en onderwijs bespreken aan de hand van een concrete situatie hoe hun werkprocessen lopen.

Om ouders, scholen, zorgverleners en overige professionals verder op weg te helpen is naar aanleiding van het casuoverleg een stroomschema over zorg in onderwijstijd opgesteld. Dit is te vinden op de website van passend onderwijs. Het schema dient als achtergrondinformatie bij het op maat tot goede afspraken komen over de inzet van zorg op school. De informatie in het stroomschema is afgestemd met de belangenorganisaties, onderwijsraden, gemeenten, enkele samenwerkingsverbanden, Ieder(in) en de onderwijs(zorg)consulenten.

2.3 Ontwikkelingen werkagenda verbinding passend onderwijs en zorg voor jeugd

De decentralisatie van de jeugdhulp naar gemeenten en de invoering van passend onderwijs zijn twee grote transformatieprocessen, die volop in ontwikkeling zijn. Vanuit de werkagenda verbinding passend onderwijs en jeugdhulp van PO-Raad, VO-raad, VNG, VWS en OCW wordt ingezet op de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs. De werkgroep organiseert daartoe onder andere regionale bijeenkomsten op bestuurlijk-, middenmanagement- en uitvoerend niveau. Ook worden op verzoek en op maat 'learn and share'- bijeenkomsten georganiseerd die jeugdhulp en onderwijs raken. Ook in 2016 wordt vanuit de werkagenda met soortgelijke activiteiten gestimuleerd de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en zorg te bevorderen. Samenwerkingsverbanden en gemeenten die ondersteuning op maat wensen, kunnen daarvoor een aanvraag indienen bij de PO-Raad, VO-raad of VNG. Meer informatie over het ondersteuningsaanbod vanuit de werkagenda is te vinden op de vernieuwde website www.onderwijsjeugd.nl.

Daarnaast heeft het Nederlands Jeugdinstituut de monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp ontwikkeld. Gemeenten en onderwijs kunnen hiermee een beeld krijgen van de stand van zaken in hun regio op het gebied van de effectiviteit van de samenwerking tussen onderwijs en zorg en de tevredenheid van de verschillende betrokkenen. Dit dient als basis voor het gesprek over de doorontwikkeling van de gezamenlijke afspraken. 25 samenwerkingsverbanden en 66 gemeenten uit negen regio's hebben in 2015 deelgenomen aan een pilot, waaruit bleek dat bij de betrokken

¹¹ Motie Voordewind, Kamerstuk 31 497-174, 2 juli 2015

professionals soms nog onduidelijk is wie hun contactpersonen bij de samenwerkingspartner zijn en/of tot hoever hun mandaat reikt.

In de ondersteuningsplannen op school en de jeugd- en gezinsplannen vanuit zorg bleek het functioneren thuis respectievelijk op school nog geen standaard onderdeel van de werkwijze. Op de werkvloer vindt weliswaar casusoverleg plaats waarin onderwijs en jeugdhulp overleggen over individuele gevallen, maar dit leidt nog niet automatisch tot vervolgacties in termen van gezamenlijk toe leiden naar hulp en ondersteuning of het gezamenlijk uitvoeren van onderwijszorgarrangementen. Ouders en jongeren in de pilotregio's lijken over het algemeen wel tevreden over de zorgvuldigheid en betrokkenheid van onderwijs en jeugdhulp bij hun hulpvragen. In 2016 wordt de monitor verder uitgezet.

2.4 Leerlingen met diabetes in het basisonderwijs

In het algemeen overleg van 3 juli 2014 zijn twee moties aangenomen over onderwijs aan leerlingen met diabetes.¹² De ministeries van OCW en VWS hebben acties ondernomen om leerlingen met diabetes eenvoudiger toegang tot het basisonderwijs te bieden. Voor ouders en scholen zijn op de website passend onderwijs goede voorbeelden beschikbaar van de zorg voor kinderen met diabetes tijdens schooluren. Verder is, zoals in de vorige rapportage is gemeld, een factsheet opgesteld door de ministeries van VWS en OCW met de mogelijkheden om diabetesbehandelingen in schooltijd te verrichten. Een geactualiseerde versie van de factsheet naar aanleiding van het algemeen overleg over de Wet BIG is sinds kort beschikbaar gesteld. Deze maand komt er ook een praktische handreiking beschikbaar. Deze is opgesteld door de onderwijsraden, diabetesorganisaties en consultants zieke leerlingen. Deze kan ouders, zorgverleners en scholen helpen om een goede afweging te maken bij de invulling van diabeteszorg op school. De factsheet en de handreiking zijn te vinden op www.passendonderwijs.nl.

2.5 Onderwijs aan leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis

In het algemeen overleg passend onderwijs van 30 juni 2015 is aandacht gevraagd voor (tijdige signalering van) taalontwikkelingsstoornissen bij kinderen. Op verzoek van mevrouw Ypma en mevrouw Siderius heeft OCW met VWS gekeken naar de problematiek en het betrekken van een goede invulling van onderwijs en zorg hierbij.

Het zo vroeg mogelijk signaleren van taalachterstanden kan helpen om al vroeg gericht actie te ondernemen en waar nodig door te verwijzen naar diagnostiek (bijvoorbeeld bij een audiologisch centrum), behandeling (bijvoorbeeld logopedie), extra onderwijsondersteuning of voor- en vroegschoolse educatie. Bij deze signalering spelen verschillende partijen een belangrijke rol. Naast de jeugdgezondheidszorg (JGZ, uitgevoerd door GGD's of andere JGZ-organisaties) signaleren bijvoorbeeld ouders, huisarts of kinderopvang vaak al vroeg een probleem bij de taal- of spraakontwikkeling. Onder verantwoordelijkheid van de gemeente wordt met het verplichte basispakket JGZ bij zeer jonge kinderen standaard nagegaan of er sprake is van een taal- of spraakprobleem. Wanneer twijfel bestaat over deze ontwikkeling worden kinderen zo nodig doorverwezen naar een logopedist, welke vergoed wordt vanuit de basisverzekering. Ook wordt met ouders in gesprek gegaan over de taalontwikkeling en hoe zij daar een rol in kunnen spelen. Om meer duidelijkheid te geven over spraak-taalontwikkeling, wordt er een JGZ-richtlijn ontwikkeld. De start hiervan is 1 januari 2016.

Voor kinderen op school speelt de leraar een belangrijke rol bij het signaleren van taalachterstand, het bieden van ondersteuning en waar nodig doorverwijzen naar gespecialiseerde zorg. Voor advies bij en ondersteuning van kinderen met taalontwikkelingsstoornissen in het onderwijs kunnen scholen terecht bij de instellingen cluster 2. Cluster 2 heeft ook een vragenlijst voor leraren ontwikkeld rondom het signaleren van spraak en taalproblemen (zie ook www.simea.nl). Deze lijst biedt een leerkracht een laagdrempelig hulpmiddel om in de breedte spraak-taal en communicatie bij een kind in kaart te brengen, zodat nagegaan kan worden of het nodig is om de leerling door te verwijzen naar specialistische hulp, bijvoorbeeld vanuit cluster 2.

¹² Motie Siderius-Ypma, Kamerstuk 31497-128, 3 juli 2014 en Motie Van Meenen, Kamerstuk 31497-133, 3 juli 2014

3. Overige toezeggingen aan de Tweede Kamer

3.1 Ontvlechten en invlechten

In de bestuursakkoorden is de ontvlechting (hierna: invlechting) van het (v)so aangekondigd.¹³ De invlechting heeft tot doel om de beweging richting meer maatwerk en minder schotten binnen de onderwijsondersteuning, die met passend onderwijs in gang is gezet, verder te stimuleren.

Daarnaast beoogt de invlechting barrières weg te nemen waar scholen en samenwerkingsverbanden tegenaan lopen bij het bieden van een passend onderwijsprogramma voor alle leerlingen. Op dit moment ervaren vso-scholen bijvoorbeeld nog knelpunten bij het vinden en behouden van personeel voor leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Ook zijn verdergaande vormen van samenwerking voor leerlingen in het praktijkonderwijs en het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht in het vso niet mogelijk. Hieronder wordt ingegaan op de uitwerking van de afspraak uit de bestuursakkoorden, de bespreking daarvan met scholen en samenwerkingsverbanden en het vervolgtraject.

Aanleiding voor invlechten

Zowel door passend onderwijs als de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so neemt de afstand tussen regulier en so af. Reguliere en speciale scholen werken samen in samenwerkingsverbanden om in de ondersteuningsbehoeften van alle leerlingen te kunnen voorzien. Door de verbetering van de onderwijskwaliteit in het (v)so en de instroom van leerlingen met een normaal tot hoog cognitief niveau nemen de verschillen tussen leerlingen in het reguliere voortgezet onderwijs (vo) en leerlingen in bijvoorbeeld het uitstroomprofiel vervolgonderwijs in het vso af. Tegelijkertijd is er binnen het (v)so een ontwikkeling te zien, waarbij het so en vso sterker van elkaar worden gescheiden. Vso-leerlingen krijgen steeds vaker les in een ander gebouw, met andere onderwijsactiviteiten en gedeeltelijk andere docenten, dan in het so. Het so en vso vallen echter nog allebei onder de Wet op de expertise centra (WEC), die sterk lijkt op de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), en onder de cao voor het primair onderwijs.

Uitwerking

De sectororganisaties (inclusief Lecso, de vereniging voor het (v)so)), de vakbonden en OCW hebben daarom het afgelopen jaar verder uitgewerkt hoe het so dichtbij het reguliere primair onderwijs en het vso dichtbij het reguliere vo kan worden georganiseerd. Over (varianten voor) de invlechting zijn in het voorjaar in verschillende regio's gesprekken gevoerd met samenwerkingsverbanden en scholen. Op basis daarvan is een notitie opgesteld met een concreet voorstel tot invlechting. De hoofdlijnen van dit voorstel zijn:

- Met de 'invlechting' gaan alle leerlingen van 4 tot ongeveer 12 jaar naar een po-school. Dit kan speciaal of regulier zijn. Tussen hun twaalfde en uiterlijk veertiende stappen alle leerlingen vervolgens over naar het vo (vso of regulier), waar de focus steeds meer is gericht op de stap die gezet wordt na afronding van het voortgezet onderwijs.
- Het so wordt opgenomen in de WPO. Hierin worden ook zaken geregeld die specifiek zijn voor het so, zoals de toelating tot het so en de eigen kerndoelen. Het onderbrengen van het so in de WPO leidt niet tot grote veranderingen in de organisatie en bekostigingssystematiek van het so en in de structuur van de wet- en regelgeving. De huidige wet- en regelgeving en bekostiging voor het (v)so lijken namelijk sterk op die van het primair onderwijs.
- Het vso wordt onderdeel van de WVO. Deze verandering is fundamentele, omdat de verschillen in organisatie- en bekostigingsstructuur nog steeds groot zijn, ondanks het feit dat met de invoering van de kwaliteitswetgeving (v)so stappen zijn gezet om het onderwijs in het vso meer naar analogie van het reguliere vo te organiseren.

¹³ Een aantal scholen heeft voorgesteld om te spreken van invlechting in plaats van ontvlechting. Dat sluit beter aan bij het doel van het traject om tot betere samenwerking te komen tussen regulier en speciaal onderwijs. Deze naamsverandering is daarom overgenomen.

- Wat betreft de bevoegdheden, vindt er een uitsplitsing van regelgeving plaats per uitstroomprofiel in het vso. Voor het vso vervolgonderwijs moeten docenten gaan voldoen aan de eisen in de WVO: eerstegraads als het gaat om de bovenbouw havo of vwo, tweedegraads als het gaat om de overige schoolsoorten. Voor het vso arbeidsmarktgericht en dagbesteding gaan de bevoegdheden gelden als voor het praktijkonderwijs (pabo of tweedegraadslerarenopleiding). Er zal een overgangsregeling worden geformuleerd voor docenten die op dit moment nog niet aan de bevoegdheidseisen voldoen.
- De sociale partners gaan in gesprek over de rechtspositie voor het personeel van de vso-scholen.
- Scholen met veel leerlingen in het uitstroomprofiel dagbesteding krijgen langer de tijd voor de invlechting.

Uitkomsten bijeenkomsten met scholen en samenwerkingsverbanden

Over het voorstel zijn in het najaar in vijf regio's gesprekken gevoerd met samenwerkingsverbanden en scholen. Hieronder is een overzicht opgenomen van de resultaten. Als eerste bleek uit alle regiobijeenkomsten dat (v)so-scholen en samenwerkingsverbanden druk bezig zijn met de doorontwikkeling van passend onderwijs. Met passend onderwijs worden stappen gezet om tot meer maatwerk en minder schotten binnen de onderwijsondersteuning te komen. Er ontstaan nieuwe samenwerkingsinitiatieven tussen regulier en speciaal onderwijs. Zo zijn er veel vragen gesteld over de mogelijkheden om tot verdergaande samenwerking te komen tussen sbo en so en tussen reguliere vo scholen en vso voor leerlingen in het profiel vervolgonderwijs.

De samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs vraagt volgens de scholen en samenwerkingsverbanden nog aandacht en tijd. De scholen binnen een samenwerkingsverband en dan vooral regulier en speciaal kennen elkaar soms nog onvoldoende en weten nog niet altijd gebruik te maken van elkaars expertise en voorzieningen. In de bijeenkomsten ontstond discussie over de vraag of de invoering van de invlechting zoals voorgesteld dit proces zou kunnen bespoedigen of dat het verder ontwikkelen van passend onderwijs, alsmede het weghalen van bestaande knelpunten, al veel kansen zou bieden voor een betere samenwerking.

Ten tweede kwam uit de gesprekken naar voren dat er grote verschillen zijn tussen regio's en (v)so-scholen onderling in de beelden die men heeft van de kansen en risico's van de invlechting. Een deel van de vso-scholen met veel leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs zouden liever vandaag dan morgen invlechten in het reguliere vo. Zij hebben in de huidige situatie met name moeite met het vinden en behouden van voldoende toegerust personeel. Wanneer deze scholen ook personeel kunnen werven volgens de cao vo worden deze problemen opgelost, verwachten zij. Voor vso-scholen met veel leerlingen in het perspectief dagbesteding gelden deze problemen niet. Zij hebben gevraagd of het mogelijk is om buiten de invlechting te blijven, omdat zij risico's zien wanneer de doorgaande lijn van so naar vso voor deze leerlingen wordt doorbroken en weinig mogelijkheden zien voor samenwerking met het regulier onderwijs. Weer andere vso-scholen geven aan dat zij alle drie de uitstroomprofielen verzorgen. Het personeel wordt flexibel ingezet voor leerlingen van alle drie de uitstroomprofielen. Zij zouden er last van hebben als verschillende eisen gaan gelden voor bijvoorbeeld het uitstroomprofiel vervolgonderwijs en dagbesteding.

Vervolgtraject

Gezien de uitkomsten van de regiononde wordt in overleg tussen de partijen die het bestuursakkoord hebben gesloten (PO-Raad, VO-raad en de staatssecretaris van OCW) nogmaals goed gekeken naar de invlechting. Het uitgangspunt is daarbij enerzijds om de regionale doorontwikkeling van passend onderwijs en nieuwe vormen van samenwerken verder te stimuleren. Anderzijds wordt bekeken hoe de negatieve effecten van de invlechting kunnen worden tegengegaan, dan wel de knelpunten binnen het huidige systeem kunnen worden opgelost. Dit vraagt om een zorgvuldig proces. In de volgende voortgangsrapportage wordt over de uitkomsten van het vervolgtraject gerapporteerd.

3.2 Passend onderwijs voor hoogbegaafden

Scholen en samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor een passend aanbod voor *alle* leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, dus ook voor hoogbegaafde leerlingen. Dit zal

vaak mogelijk zijn binnen de basisondersteuning van de reguliere school, maar voor een deel van de hoogbegaafde leerlingen is extra ondersteuning nodig. Om de mogelijkheden hiervoor een extra impuls te geven, krijgen samenwerkingsverbanden vanaf dit schooljaar extra middelen om hoogbegaafden passend onderwijs te bieden. Het gaat om een oplopend bedrag van ruim 19 miljoen euro vanaf dit schooljaar, naar bijna 27 miljoen vanaf augustus 2016 en structureel 29 miljoen vanaf augustus 2018. Om samenwerkingsverbanden en scholen te ondersteunen bij het ontwikkelen van een passend onderwijsprogramma voor (hoog)begaafde leerlingen biedt het Informatiepunt onderwijs & talentontwikkeling hulp in de vorm van diverse activiteiten. Door conferenties en expertbijeenkomsten te organiseren in acht regio's over passend onderwijs aan begaafde leerlingen wordt uitwisseling tussen diverse betrokkenen gefaciliteerd en worden kennis, ervaring en praktijkvoorbeelden breed gedeeld. Het informatiepunt heeft ook hulpmiddelen ontwikkeld voor de verdere professionalisering van leraren en om het aanbod van scholen beter zichtbaar te maken.

3.3 Doveninternaat Haren

In het algemeen overleg van 30 juni is de afbouw van de bekostiging van het verblijf van leerlingen in het doveninternaat in Haren met ingang van 1-8-2016 besproken. Aan Kamerlid van Meenen is toegezegd dat de staatssecretaris van OCW eerst op werkbezoek gaat, voordat hij een definitieve beslissing hierover neemt. Op 21 september jongstleden heeft dit werkbezoek op de Guyotschool, de school die het onderwijs voor de leerlingen uit het doveninternaat verzorgt, plaatsgevonden. De staatssecretaris heeft met leraren, leerlingen en ouders gesproken over de ervaringen op de school en het internaat. Om een beeld te krijgen van mogelijke alternatieven voor deze leerlingen elders binnen het onderwijs, zijn er de afgelopen periode ook gesprekken gevoerd met cluster 2.

Op basis van het werkbezoek en de gesprekken met cluster 2 is geconcludeerd dat het niet wenselijk is om komend schooljaar al te beginnen met de afbouw van de bekostiging van het verblijf van leerlingen in het doveninternaat. Op dit moment zijn er nog geen goede alternatieven voor een deel van de leerlingen met een auditieve beperking die op het doveninternaat verblijven. Het gaat dan om leerlingen die grotendeels afhankelijk zijn van de Nederlandse Gebarentaal (NGt). Voor deze leerlingen is volledige integratie in het regulier onderwijs (met doventolk) niet altijd een oplossing en de kans bestaat dat zij uitvallen of op een lager niveau onderwijs moeten volgen. Voor deze leerlingen zou een clusterklas binnen het regulier onderwijs een goede oplossing zijn. Helaas is het nog niet gelukt om dergelijke clusterklassen, goed verspreid over Nederland, te organiseren. Daarom is het voorstel om de afbouw van de bekostiging in elk geval een jaar uit te stellen en in de tussentijd zullen de alternatieven binnen regulier onderwijs verder ontwikkeld worden. Ook zullen criteria gesteld worden aan de instroom van leerlingen op het internaat.

Zodra er voldoende alternatieven zijn voor alle leerlingen met een auditieve beperking, wordt de Tweede Kamer daarover geïnformeerd en wordt begonnen met de afbouw van de subsidie aan het doveninternaat.

3.4 Medezeggenschap cluster 1 en 2

In het algemeen overleg van 30 juni jongstleden, zag de Tweede Kamer drie mogelijke varianten om medezeggenschap te regelen voor ouders van leerlingen met een visuele, auditieve en/of communicatieve beperking in het regulier onderwijs. Tijdens dit overleg is toegezegd dat van deze varianten de voor- en nadelen worden beschreven en dat op basis hiervan een voorstel voor het vervolg wordt gedaan.

Variant 1: Het formeel regelen van medezeggenschap door aanpassen van de WMS

In de motie Ypma wordt voorgesteld de medezeggenschap voor ouders van leerlingen, die onderwijs volgen in het regulier onderwijs met een ondersteuningsarrangement van de instellingen cluster 1 of 2, op het beleid van de instelling in de Wet medezeggenschap scholen te borgen.¹⁴ Dit kan ingevuld worden door het ook voor deze ouders mogelijk te maken om zitting te nemen in de medezeggenschapsraad (MR) van de instelling die deze ondersteuning verzorgt. In deze variant wordt medezeggenschap voor deze ouders formeel en uniform wordt geregeld.

¹⁴ Kamerstuk 31497-127, 3 juli 2014

Een zetel in de MR betekent dat ouders meepraten over het totale beleid van de instelling, waardoor er onderwerpen aan de orde komen die voor deze ouders minder relevant zijn. Het risico bestaat daarom dat er ouders minder makkelijk zitting willen nemen in de MR. Ook is het de vraag of deze ouder namens een gehele achterban kan spreken.

Variant 2: Convenant en aanpassen WEC

In dit voorstel sluiten de instellingen en de betrokken ouderorganisaties een convenant af. Hierin worden afspraken gemaakt om de medezeggenschap te versterken van ouders met een leerling, die regulier onderwijs volgt met begeleiding vanuit de instellingen van cluster 1 of 2. Om dit wettelijk goed te regelen, wordt het borgen van de inspraak en medezeggenschap van deze ouders in de Wet op de expertisecentra (WEC) als specifieke taak van de instellingen opgenomen. Inmiddels is er in cluster 2 een convenant afgesloten om de samenwerking tussen onderwijs, ouders en leerlingen te versterken en daarmee de kwaliteit van het so en de ondersteuning in het regulier onderwijs verder te verbeteren. In cluster 1 zijn vergelijkbare activiteiten ontwikkeld.

Variant 3: Verantwoordelijkheid voor de ondersteuning naar de samenwerkingsverbanden

In deze variant wordt de verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van leerlingen met een visuele, auditieve en/of communicatieve handicap in het regulier onderwijs bij de samenwerkingsverbanden passend onderwijs belegd. Dat betekent ook dat de ondersteuningsmiddelen die nu naar de instellingen gaan, worden toegevoegd aan de middelen van de samenwerkingsverbanden. De instellingen cluster 1 en 2 blijven verantwoordelijk voor de toelating, de bekostiging en het onderwijs van leerlingen op het (v)so. Hiermee krijgen ouders van leerlingen, die ondersteuning krijgen in het regulier onderwijs, inspraak via de ondersteuningsplanraad van het samenwerkingsverband.

Deze laatste variant is fundamenteel anders dan de twee hierboven genoemde varianten en vraagt om een zeer ingrijpende stelselwijziging die veel verder gaat dan alleen een borging van de inspraak van deze groep ouders. Door de middelen te verdelen over de samenwerkingsverbanden is het door de verdunning van deze middelen niet mogelijk om de specifieke expertise voor deze leerlingen te borgen. Verder kan er een spanningsveld ontstaan over wat voor een leerling de meest passende plek is, wat kan leiden tot onderling afschuifgedrag tussen de samenwerkingsverbanden en de instellingen.

Concluderend

Vanwege de ingrijpende gevolgen wordt niet gekozen voor de laatste variant. De Tweede Kamer heeft de uitdrukkelijke wens uitgesproken om de inspraak te borgen in de WMS. Ook de ouderorganisaties hebben inmiddels unaniem de voorkeur voor borging in de WMS. Daarom zal OCW hierover een wetsvoorstel voorbereiden, zodat ouders van leerlingen, die in het regulier onderwijs ondersteund worden door cluster 1 of 2, zitting kunnen nemen in de MR van de instelling.

3.5 Tolkvoorziening voor leerlingen met een auditieve beperking

De uitvoering van de tolkvoorziening voor leerlingen met een auditieve beperking is op dit moment belegd bij het UWV. In 2014 is onderzoek uitgevoerd naar alternatieven voor de positionering van de tolkvoorziening. In de zesde voortgangsrapportage passend onderwijs¹⁵ zijn de uitkomsten hiervan gerapporteerd. De afgelopen periode hebben cluster 2, Fodok, Dovenschap (namens alle dovenorganisaties) en OCW gewerkt aan de uitwerking van een variant waarbij het UWV niet meer toewijst, maar de commissies van onderzoek van de instellingen cluster 2. Lopende dit traject is het draagvlak voor deze variant veranderd. In plaats van toewijzing via de commissies van onderzoek van het onderwijs (cluster 2), hebben de dovenorganisaties aangegeven de voorkeur te hebben voor een variant, waarbij de tolkvoorzieningen in het onderwijs-, leef- en arbeidsdomein gebundeld worden. In dit kader wordt binnenkort een interdepartementaal onderzoek gestart om inzichtelijk te maken wat nodig is om de ervaren knelpunten in de huidige situatie weg te nemen. Hierover heeft de staatssecretaris van VWS onlangs de Tweede Kamer geïnformeerd.¹⁶

¹⁵ Kamerstuk 2014- 2015, 31497, nr. 141

¹⁶ Kamerstuk 2015- 2016, 32805-45

4. Middelbaar beroepsonderwijs

Passend Onderwijs is nu ruim een jaar van kracht in het mbo. Mbo-instellingen zijn op basis van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte verplicht om aanpassingen te doen voor studenten met een beperking, tenzij dat een onevenredige belasting vormt voor de instelling. Ze zijn verplicht het ondersteuningsaanbod te beschrijven en bekend te maken. Ook moeten de afspraken die een mbo-instelling en de student maken over de extra ondersteuningsbehoefte van de student worden opgenomen in een bijlage bij de onderwijsovereenkomst.

Zoals in de vorige voortgangsrapportage werd aangegeven, zijn mbo-instellingen goed van start gegaan met de invoering van passend onderwijs. Mbo-instellingen hebben allemaal een beleidsplan opgesteld. Ook maken ze duidelijk welke extra ondersteuning ze aanbieden en maken met studenten afspraken over hoe die ondersteuning op maat kan worden ingezet. Meer concreet zijn intakers, docenten en de onderwijsteams door middel van scholing voorbereid om passend onderwijs vorm te geven.

Instellingen hebben de afgelopen twee jaar verdere stappen gezet in het professionaliseren van de intake, waardoor ze sneller en beter in kunnen schatten welke extra ondersteuning een student nodig heeft. Binnen het mbo wordt niet alleen vormgegeven aan passend onderwijs door extra (zorg)ondersteuning te bieden, maar de examinering kan ook op verschillende manieren worden vormgegeven voor studenten met een beperking. Voor het centraal examen is het al langer duidelijk welke ruimte mbo-instellingen hebben om de manier van examineren aan te passen. Voor de beroepspraktijkexamens is het lang niet altijd helder welke mogelijkheden er zijn. Daarom onderzoekt het Platform Passend Onderwijs MBO hoe betrokkenen bij de intakeprocedures, examinatoren en leden van examencommissies omgaan met aangepaste examinering in de beroepspraktijk en welke mogelijkheden er zijn om dit vorm te geven. Dit onderzoek geeft meer inzicht in de mogelijkheden die instellingen hebben om jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte examen af te laten leggen. Dit vergroot uiteindelijk de toegankelijkheid van het mbo voor studenten met een extra ondersteuningsbehoefte.

Samenhangende aanpak voor jongeren tussen 16 en 27 jaar in Groningen

Onlangs is de gemeente Groningen gestart met een samenhangende aanpak voor jongeren van 16 tot 27 jaar. Sommige jongeren lukt het, vaak door een samenloop van verschillende problemen, niet om zelf hun school af te maken en werk te vinden. De begeleiding die hiervoor bestaat wordt door diverse instanties uitgevoerd en verschilt bovendien per leeftijd. Dat maakt het niet altijd even helder voor de jongere. De gemeente Groningen heeft daarom één team samengesteld met professionals uit de domeinen van het onderwijs, zorg en werk en inkomen. Dit team biedt jongeren ononderbroken ondersteuning bij het afronden van hun opleiding en vinden van werk.

Wanneer nodig, kan externe (zorg)ondersteuning door gemeenten worden geboden in het mbo. De decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten en de invoering van passend onderwijs bieden aan de ene kant kansen om deze ondersteuning op maat aan te bieden. De zorg wordt namelijk dichter op de jongeren georganiseerd. Door de decentralisaties en beleidswijzigingen hebben gemeenten en mbo-instellingen een tijd gezocht naar de manier waarop ze de zorgondersteuning willen vormgeven en hoe ze daarin kunnen samenwerken. Beide partijen weten elkaar steeds beter te vinden. Bovenop de ondersteuning die mbo-instellingen zelf bieden komt dan de zorgondersteuning door gemeenten. Mooie voorbeelden daarvan zijn het Jeugdteam MBO uit de gemeente Utrecht en de Taskforce Jongerenaanpak in de gemeente Groningen.